tillväxt verket

Ekonomiska effekter av nya regler

Så beräknar du företagens kostnader

Info 0696

Tillväxtverket
Swedish Agency for Economic
and Regional Growth

Tel 08-681 91 00
tillvaxtverket.se

Tillväxtverket stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft
Vi skapar bättre förutsättningar för företagande och bidrar till attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Våra verktyg är kunskap, nätverk och finansiering: Kunskap om företag och regioner. Nätverk för effektiv samverkan. Och finansiering som stärker näringslivet. Tillväxtverket är en myndighet under Näringsdepartementet med 400 anställda och med kontor på nio orter.

tillväxt
verket

Vi stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft

Tillväxtverket ska skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag i hela landet att vara konkurrenskraftiga. Det innebär att vi öppnar dörrar och river barriärer – för ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar.

Kunskap, nätverk och finansiering är våra viktigaste verktyg. Tillväxtverkets insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Tillväxtverkets publikationer kan laddas ner på tillvaxtverket.se. Vill du beställa en tryckt publikation eller söker du en publikation som publicerades innan 2015 hänvisar vi till publikationer på tillvaxtverket.se.

© Tillväxtverket

Stockholm, december 2017
Digital: ISBN 978-91-88601-49-0
Info 0696

Har du frågor om denna publikation, kontakta:
Enheten Bättre regler, Steven Wall
Telefon: 08-671 09 08

Förord

Tillväxtverket arbetar med att skapa goda förutsättningar för företagen, oavsett var i landet de är aktiva. Ett led i detta arbete är att följa och analysera hur företagen påverkas av nya regler. Arbetet innebär att Tillväxtverket regelmässigt och enligt en särskild metod gör kompletterande beräkningar till de konsekvensutredningar som regelgivarna tagit fram. Denna beräkningsguide beskriver hur en sådan beräkning kan gå till, baserad på de yttre ramar som regeringen beslutat om. Dessa ramar omfattar bland annat vilken typ av regeleffekter som ska beaktas. Guiden kan antingen användas fristående, som fördjupad information till beräkningsverktyget Regelräknaren eller som ett komplement till Tillväxtverkets digitala handledning för konsekvensutredare. Förändrade förutsättningar kan innebära att vägledningen behöver revideras. I sådana fall kommer information om detta att anges tydligt i dokumentet.

Vägledningen har utarbetats av Caroline Wigerstad och Björn Söderberg, under ledning av Eva Hagsten.

Stockholm, 2017-12-20.

Johanna Hjärtberg

Enhetschef
Tillväxtverket

Eva-Hagsten

Projektledare
Tillväxtverket

Innehåll

1 Bakgrund och syfte 6

2 Innan du börjar räkna 6

3 Fiktivt exempel: Minskade avgasutsläpp från mopedanvändning 7

3.1 Mopedexemplet 7

4 Steg för steg – beräkna ekonomiska effekter för företag 8

4.1 Från alternativ till krav som går att beräkna 8

4.2 Kartlägg berörda företag och dela in dem i grupper 9

4.2.1 Tänk brett i början 9

Minskade avgasutsläpp från mopeder 9

4.2.2 Källor för uppgifter om företag 9

4.3 Analysera hur kraven påverkar företagen 11

Kom ihåg 11

4.4 Identifiera och kategorisera aktiviteter och effekter 11

4.4.1 Från krav till aktivitet 11

4.4.2 Från aktivitet till kostnad: Fem olika kostnadskategorier 13

Initiala och löpande kostnader 14

Nytt eller förändrat krav 14

5 Beräkningarnas teoretiska grund 15

5.1 Administrativa kostnader 15

Uppskatta förändrad tidsåtgång 15

Personalkategorier och lönekostnader 15

Indexering av lönekostnad 16

Semesterersättning, arbetsgivaravgifter och overhead 16

Stegvis uträkning av schablonvärdet 16

Olika effekter beroende på företagstyp 16

5.2 Produktionskostnader 16

Skillnad mellan administrativa kostnader och produktionskostnader 16

5.3 Investeringar 17

Definition av investering 17
Avskrivningskostnad 17
Kapitalkostnad 17
Kapitalbehov 18
Exempel på en fiktiv investeringsberäkning (ej relaterat till mopedexemplet) 18
5.4 Skatter, avgifter och subventioner 18
5.5 Alternativkostnad 19
6 Mopedexemplet – beräkna kostnader 20
6.1 Alternativ 1: Strängare utsläppskrav på mopedmotorer 20
Beräkna kostnad för mopedbud och mopedtaxiföretag 20
Beräkna kostnaden för verkstäder 21
6.2 Alternativ 2: Mopedskatt 22
Beräkna kostnad för mopedbud och mopedtaxiföretag 22
6.3 Alternativ 3: Skrotningspremie 23
6.4 Alternativ 4: Utbildning och certifiering 24
7 Analys av alternativen 26
7.1 Analys av beräkningarnas resultat 26
7.1.1 Sammanställning av kostnadsberäkningar 26
7.1.2 Kortfattad diskussion om kostnaderna 26
7.1.3 Konkurrensanalys 27
8 Förhållningssätt till beräkningarna 29
8.1 Osäkerhet 29
8.2 Tidshorisont 29
8.3 Avgränsningar 29
8.4 Frivillighet eller krav 30
8.5 Om företag redan uppfyller ett föreslaget krav 30
9 Beräkningsguiden fungerar för andra än företag 31
10 Länkar 32
11 Log för uppdatering av beräkningsguiden 33

1 Bakgrund och syfte

Syftet med denna guide är att ge utredare vägledning i hur de kan beräkna effekter för företag, när de utreder konsekvenserna av nya eller ändrade regler. Använd gärna beräkningsguiden som komplement till Regelrådets vägledning för konsekvensutredning.

Tillväxtverket har i uppdrag från regeringen att följa kostnader för företagen till följd av nya eller ändrade regler. Denna guide baseras på de metoder Tillväxtverket har arbetat fram för att beräkna kostnaderna för företagen.

Fokus i beräkningsguiden är att utreda ekonomiska effekter för företag, men metoderna kan tillämpas bredare än så, till exempel vid beräkning av effekter för myndigheter eller organisationer inom det civila samhället. De ekonomiska effekterna är uppdelade i fem kategorier och skiljer på kostnadsförändringar som uppstår till följd av administration, produktion, investeringar, skatter, avgifter och subventioner samt alternativkostnader. Guiden använder ett fiktivt exempel genom hela guiden för att åskådliggöra de olika momenten.

Beräkningsguiden går att använda tillsammans med Regelräknaren, Tillväxtverkets verktyg för att beräkna effekter för företag av regler.

Guiden består av följande avsnitt:

- Avsnitt 3: Beskrivning av ett fiktivt räkneexempel som följer med genom hela guiden.
- Avsnitt 4: Steg-för-steg-beskrivning av hur arbetet med att beräkna företagseffekter kan gå till.
- Avsnitt 5: Genomgång av teorin bakom metoderna.
- Avsnitt 6 och 7: Beräkning och analys av det fiktiva exemplet.
- Avsnitt 8: Information om aspekter som du kan behöva förhålla dig till när du beräknar ekonomiska effekter för företag, såsom osäkerhet och svårighet att hitta tillförlitliga källor.
- Avsnitt 9: Beskrivning av hur beräkningsguiden kan användas bredare än för företag.
- Avsnitt 10: Länkar.
- Avsnitt 11: Log för uppdateringar av beräkningsguiden.

2 Innan du börjar räkna

Innan du börjar räkna måste några grundläggande delar av konsekvensutredningen vara klara, till exempel målet som ska uppnås, vilka tänkbara handlingsalternativ som står till buds och vilka företag som berörs av respektive alternativ. Du bör också ha inlett samråd med berörda parter, till exempel branschorganisationer. Dessa kontakter är till hjälp för att utforma eventuella åtgärdsförslag på bästa sätt, för att få fram detaljerad information om berörda branscher och företagsgrupper samt för att bedöma vad olika alternativa lösningar kan innebära för företagens kostnader och verksamhet. Se Regelrådets vägledning för mer information.

3 Fiktivt exempel: Minskade avgasutsläpp från mopedanvändning

Den här beräkningsguiden använder genomgående ett exempel som illustrerar hur du systematiskt kan gå till väga, från det att ett område som behöver regleras har identifierats till att du beräknar alternativa lösningar. Exemplet syftar endast till att illustrera möjliga angreppssätt och är helt fiktivt, inklusive samtliga uppgifter om antal företag, branschorganisationer, myndigheter etc. Observera att exemplet endast är till för att illustrera beräkningsmetoder och inte utgör ett exempel på hur en hel konsekvensutredning ska se ut.

3.1 Mopedexemplet

Nedan finner du en kortfattad beskrivning av mopedexemplet som genomgående används i beräkningsguiden.

Minskade avgasutsläpp mopedanvändning – Bakgrund och alternativa lösningar

Bakgrund

Regeringen vill minska avgasutsläppen från mopeder som drivs med fossila bränslen. Syftet är att förbättra både miljön och folkhälsan. Regeringen ger därför en offentlig utredning i uppdrag att formulera mål och undersöka möjliga lösningar på problemet.

Utredningens alternativa lösningar

Utöver nollalternativet har utredningen identifierat att det finns följande alternativ för att minska avgasutsläppen från mopeder som drivs med fossila bränslen:

1. Införa strängare utsläppskrav på alla mopedmotorer, så att utsläppskravet sänks från 1 gram till 0,5 gram kolmonoxid per körd kilometer.
2. Minska mopedåkandet genom att införa en särskild mopedskatt om 800 kronor per moped och år.
3. Minska användningen av mopeder med tvåtaktsmotorer genom att införa en skrotningspremie på 2 000 kronor per moped – mopeder med tvåtaktsmotorer släpper ut mer avgaser än mopeder med fyrtaktsmotorer.
4. Krav på utbildning i att köra miljövänligt – mopedförare måste vara certifierade för grön mopedkörning.

4 Steg för steg – beräkna ekonomiska effekter för företag

Beräkna vilka kostnadsförändringar ett förslag medför för företag på följande sätt:

1. Dela upp respektive handlingsalternativ i beståndsdelar som går att räkna på (krav). Notera om kraven är nya eller om det är ändringar av befintliga krav.
2. Identifiera hur många företag som berörs (populationen). Dela även in företagen i grupper om det är relevant.
3. Koppla kraven till aktiviteter som företagen måste genomföra, och identifiera om företagens kostnader påverkas av aktiviteterna. Avgör också om det är initiala, engångskostnader eller löpande kostnader. Redovisa initiala och löpande kostnader var för sig.
4. Beräkna och kategorisera kostnadsförändringarna enligt olika kostnadsslag. Se Avsnitt 4.4.2 för mer information om dessa.

Nedan följer vägledning i hur du kan tänka i varje steg.

4.1 Från alternativ till krav som går att beräkna

Bryt ner varje handlingsalternativ till en nivå som går att räkna på. Att bryta ned ett alternativ i olika regelkrav är ett lämpligt sätt.

Ett alternativ kan vara begränsat till endast ett krav, som till exempel förbud att använda en viss miljöfarlig kemikalie. Det kravet leder till aktiviteter för företag som använder kemikalien, till exempel i form av att de behöver ställa om sina produktionsprocesser eller använda alternativa material.

I andra, mera omfattande förslag på alternativa lösningar, är det inte alltid lika självklart hur alternativen kan brytas ner i separata krav. Försök att samla ihop aktiviteter för företagen som tydligt hänger samman med varandra till ett krav.

Tänk på att även notera och redovisa om ett krav är nytt eller förändrat. Om ett krav har funnits sedan tidigare, och det som nu föreslås endast är en justering, ska du beräkna skillnaden mellan kostnaden som följer av det nya och det befintliga kravet.

I Tabell 1 finns krav för mopedexemplet.

Tabell 1. Minskade avgasutsläpp från mopeder – Uppdelning av alternativen i krav

Alternativ	Krav	Nytt eller förändrat?
1	Strängare utsläppskrav	Förändrat
2	Mopedskatt	Nytt
3	Skrotningspremie	Nytt
4	Utbildning	Förändrat
4	Certifiering	Nytt

Alternativ 1–3 innehåller alltså ett krav var, medan alternativ 4 innehåller två krav.

4.2 Kartlägg berörda företag och dela in dem i grupper

Innan du börjar räkna behöver du ta reda på vilka företag som påverkas och hur många de är. Bedöm också om olika typer av företag påverkas på olika sätt, och dela i så fall in dem i grupper. Till exempel, om du bedömer att en regel påverkar stora och små företag på olika sätt, redovisa då dessa företagsgrupper var för sig. På samma sätt kan företag i skilda branscher eller på olika platser i värdekedjan påverkas annorlunda, exempelvis detaljhandlare och grossister eller importörer och producenter. Om en särskild bransch eller företagsgrupp påverkas mer än andra bör du belysa och analysera det extra noga.

4.2.1 Tänk brett i början

I det initiala skedet är det bra att tänka brett gällande vilka som kan komma att beröras av ett förslag.

Minskade avgasutsläpp från mopeder

Mopedexemplet skulle kunna påverka företag som

- använder moped som transportmedel i sin verksamhetsutövning (budfirmor, mopedtaxi)
- tillverkar, reparerar och handlar med mopeder (tillverkare, verkstäder, återförsäljare, importörer)
- utbildar mopedförare (trafikskolor)
- hyr ut mopeder
- skrotar mopeder
- tillverkar och säljer substitut till mopeder (cyklar och bilar).

När du har identifierat de företagsgrupper som berörs är det dags att kartlägga dem strukturerat (Tabell 2).

4.2.2 Källor för uppgifter om företag

Följande källor kan vara till hjälp när du tar fram information om berörda företag.

- Hos Statistiska centralbyrån (SCB) finns uppgifter om företag per bransch och storleksklass. Se Svensk näringsgrensindelning, SNI 2007 för branschindelning och Företagsdatabasen för antal företag.
- Ibland kan även sektorspecifika myndigheter vara till hjälp.
- Samtala med branschorganisationer och eventuellt berörda företag för att inhämta kompletterande uppgifter och/eller verifiera uppskattningar.

I vissa fall kan emellertid även detaljerade SNI-koder vara för grova, i fall då en alldeles särskild grupp företag berörs. I mopedexemplet berörs bland annat mopedreparatörer (se Tabell 2). SNI-kod 45.400 (Handel med och service av motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör) innefattar sådana reparatörer, men här ryms även andra företag, till exempel de som reparerar andra fordon och de som bedriver partihandel med diverse motordrivna fordon. I sådana fall kan det vara bra att vända sig till bransch- och intresseorganisationer eller andra relevanta aktörer för mer precisa uppgifter om antalet företag som berörs. Det kan också fungera att kontakta företag direkt för information om tillvägagångssätt och vilka aktiviteter som företaget måste genomföra för att uppfylla gällande eller planerade regelkrav.

Beskriv alltid i konsekvensutredningen vilka källor och underlag som du har använt i beräkningen. Ange om uppgifterna är osäkra. Läs mer om hur du kan hantera osäkerhet i Avsnitt 8.1.

Ibland uppfyller en stor andel av företagen redan kraven. Läs mer om hur du hanterar detta när du räknar under Avsnitt 8.5.

Tabell 2. Minskade avgasutsläpp från mopeder – Kartläggning av berörda företag

Berörda företag	SNI 2007	SNI-beteckning	Antal företag (enligt SNI)	Antal faktiskt berörda företag
Budföretag	53.3	Budbils-, kurir- och andra postföretag	461	39[1]
Mopedtaxi	49.390	Annan landtransport av passagerare	605	7[2]
Tillverkning mopeder	30.910	Tillverkning av motorcyklar	35	0[3]
Tillverkning mopeddelar	30.910	Tillverkning av motorcyklar	35	0[3]
Moped-reparation	45.400	Handel med och service av motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör	1 128	1 000[4]
Handel mopeder	45.400	Handel med och service av motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör	1 128	800[5]
Import mopeder	45.400	Handel med och service av motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör	1 128	800[5]
Skrotnings-företag	38.320	Återvinning av källsorterat material	325	300[6]
Trafikskolor	85.324	Skolor för yrkesförarutbildning	347	347[7]

[1] Enligt samtal med mopedbudens riksförening finns cirka 20 rena mopedbudsföretag i Sverige. Därutöver finns cirka 18–20 budfirmor som har mopedbud som en del av sin verksamhet. Totalt bedömer föreningen att det finns cirka 39 mopedbud i Sverige.

[2] Stor osäkerhet råder om populationen för mopedtaxiföretag. Uppgifter från intresseorganisationer och företag tyder på att det finns mellan 5 och 10 företag, varför populationen har satts till 7.

[3] Enligt samtal med två motorcykeltillverkande företag finns inga tillverkare av mopeder i Sverige, och inte heller någon tillverkare av mopeddelar.

[4] Efter samtal med motorfordonens riksorganisation och svenska moped- och motorcykelbranschens förening uppskattar utredningen antalet mopedverkstäder i landet till 1 000. De menar att många verkstäder även säljer nya mopeder. Antalet mopedåterförsäljare uppskattar utredningen till 800.

[5] Samtliga återförsäljare av mopeder importerar fordonen för försäljning.

[6] Enligt bilåtervinnarnas förening tar samtliga av landets 300 bilåtervinningsstationer emot mopeder för skrotning.

[7] Utredningen bedömer efter samtal med yrkesförarnas riksförbund att samtliga trafikskolor för yrkesförare utbildar i miljökörning för mopeder.

4.3 Analysera hur kraven påverkar företagen

Analysen av ekonomisk påverkan på företagen kan du genomföra i olika steg. Samtidigt lägger du också grunden för att kategorisera de olika kostnadsförändringarna, något som underlättar beräkningarna och analysen.

1. Analysera övergripande de olika alternativens effekter, till exempel vad effekten blir för ett enskilt företag, om företagens kostnader ökar eller minskar och om olika populationer berörs på olika sätt.
2. Bryt ner de övergripande kostnadsförändringarna till konkreta aktiviteter och kostnader. Fördela alla kostnader enligt olika kostnadskategorier, till exempel i administrativa kostnader, skatter eller kostnader som relaterar till företagens produktion av varor och tjänster. Samtliga kostnadskategorier som Tillväxtverket tillämpar förklaras i Avsnitt 4.4.2.
3. Notera om kostnadsförändringen är löpande (återkommande), eller initial (och bara uppstår en gång i samband med att företagen ställer om sig för att efterleva det nya kravet). Det bör också framgå om det är ett helt nytt krav eller ett förändrat krav som påverkar företagens kostnader.

Kom ihåg

- Beräkna både ökade och minskade kostnader för företagen.
- Skilj på initiala (engångs) och löpande (återkommande) kostnader.
- Följer kostnadsförändringen av ett nytt eller förändrat krav? Endast *förändringen* ska beräknas.

4.4 Identifiera och kategorisera aktiviteter och effekter

Fundera på följande frågor när du bedömer ett handlingsalternativs effekter på en övergripande nivå:

- Vad innebär alternativet för företagen i praktiken – vad måste företagen konkret göra?
- Är alternativet frivilligt för företagen eller är regleringen tvingande?
- Om alternativet är frivilligt – är det ändå nödvändigt för företagen att genomföra det för att verksamheten ska överleva?
- Vilka företagsgrupper påverkas, och på vilket sätt? Påverkas företag olika beroende på storlek, bransch, placering i värdekedjan, och så vidare.
- Bedöms handlingsalternativet påverka efterfrågan på en vara eller tjänst, eller företagens konkurrenskraft?

4.4.1 Från krav till aktivitet

Byggstenarna för din beräkning är de konkreta aktiviteter ett företag behöver utföra för att leva upp till ett regelkrav. Mopedexemplet illustrerar hur de alternativa åtgärderna kan brytas ner till mindre beståndsdelar, och om aktiviteterna motiverar en beräkning eller ej. När företag påverkas av direkta kostnadsförändringar bör du kvantifiera effekterna genom beräkning. Andra marknads- och konkurrenseffekter behöver du däremot inte beräkna. Belys och analysera istället sådana effekter kvalitativt. I mopedexemplet beräknas till exempel inte den förväntade ökningen eller minskningen av företagens intäkter till följd av förändrad efterfrågan för mopedverkstäder, skrotningsföretag och trafikskolor. Dessa förändringar sker inte på grund av aktiviteter som företagen åläggs att

göra och är istället indirekta effekter. Se Avsnitt 7 för ett (kortfattat) exempel på hur den kvalitativa analysen kan se ut samt Avsnitt 8.3 om hur du kan resonera kring vilka avgränsningar som är motiverade i olika fall.

Tabell 3. Alternativ 1: Utsläppskrav

Berörda företag	Aktivitet/effekt	Beräkna?
Budföretag och mopedtaxi	Anpassa mopederna	Beräkna
Budföretag och mopedtaxi	Upphandla verkstad som kan anpassa mopederna	Beräkna
Handel med och service av mopeder	Ökad efterfrågan för mopedverkstäder (Mopedägarna betalar kostnaden för att anpassa mopederna. Denna kostnad beräknas alltså för populationerna budföretag och mopedtaxi.)	Beräkna inte Vidare till konkurrensanalys
Handel med och service av mopeder	Administrera anpassningsrapport till tillsynsmyndigheten (verkstäder)	Beräkna
Import av och handel med mopeder	Anpassa produktutbudet*	Beräkna inte

*) Importföretag behöver förändra sitt utbud och erbjuda produkter som uppfyller kraven i de nya reglerna, men eftersom reglerna föreslås träda i kraft först flera år fram i tiden tror utredningen inte att effekterna för import- eller handelsföretag kommer att vara av en omfattning som motiverar beräkning. Import- och handelsföretagen bedöms ha tillräckligt med tid för att ställa om och förändra sitt utbud utan att försäljningen av det befintliga utbudet påverkas. Företag som tillverkar mopeder kommer däremot att få kostnader för att ställa om till de nya kraven, men det finns inga företag i Sverige som tillverkar mopeder.

Tabell 4. Alternativ 2: Mopedskatt

Berörda företag	Aktivitet/effekt	Beräkna?
Budföretag och mopedtaxi	Kostnad för skatt	Beräkna
Budföretag och mopedtaxi	Administrera skatt	Beräkna
Handel med och service av mopeder	Minskad efterfrågan	Beräkna inte Vidare till konkurrensanalys

Tabell 5. Alternativ 3: Skrotningspremie

Berörda företag	Aktivitet/effekt	Beräkna?
Skrotningsföretag	Ökad efterfrågan	Beräkna inte Vidare till konkurrensanalys
Skrotningsföretag	Rapportera skrotning till utbetalande myndighet	Beräkna

Tabell 6. Alternativ 4: Utbildning och certifiering

Berörda företag	Aktivitet/effekt	Beräkna?
Budföretag och mopedtaxi	Utbildning	Beräkna
Budföretag och mopedtaxi	Certifiering	Beräkna
Trafikskolor	Ökad efterfrågan	Beräkna inte Vidare till konkurrensanalys
Trafikskolor	Dokumentera och rapportera provresultat till certifierande myndighet	Beräkna

4.4.2 Från aktivitet till kostnad: Fem olika kostnadskategorier

Dela in kostnadsförändringarna i olika kategorier beroende på vad kravet avser och vilka aktiviteter som följer av kravet. Inkludera både aktiviteter och sådant som företag behöver köpa, exempelvis material eller konsulttjänster. Tillväxtverket tillämpar fem kostnadskategorier.

Tabell 7. Översikt kostnadskategorier

Kostnadskategori	Förklaring
Administrativ	**Kostnad till följd av krav på att upprätta, lagra eller överföra information.**
Produktion	**Kostnad till följd av krav som direkt påverkar användningen av företagens produktionsresurser (aktiviteter som inte klassificeras som administrativa, som till exempel utbildning av personal eller inköp av förbrukningsmaterial och tjänster).**
Investering	**Inköp som följer av ett krav och som skrivs av under en särskild tidsperiod.**
Skatt, avgift och subvention	**Kostnad eller intäkt till följd av krav som avser skatter, avgifter och subventioner.**
Alternativkostnad	**Intäktsbortfall som uppstår när företag på grund av regelkrav måste allokera resurser på ett sätt som de annars inte hade gjort.**

Initiala och löpande kostnader

Initiala kostnader uppstår bara en gång, i samband med omställningen till det nya kravet. Det kan exempelvis röra sig om ökade eller minskade kostnader till följd av förändrat utbildningsbehov, eller förändrade krav på att upprätta och dokumentera en rutin för att säkerställa en viss kvalitetsnivå.

Löpande kostnader är istället återkommande. Beräkna löpande kostnader på årsbasis, även om de sker oftare eller mer sällan än en gång per år. Exempelvis ska en kostnad om 1 000 kronor som uppstår vartannat år betraktas som årlig och därmed multipliceras med 0,5.

Beräkna och redovisa initiala och löpande effekter separat.

Nytt eller förändrat krav

Tänk på att även notera och redovisa om ett krav är nytt eller förändrat. Om ett krav har funnits sedan tidigare, och den föreslagna regeln innebär att det gällande kravet ändras, behöver skillnaden mellan kostnaden som följer av nuvarande krav och det föreslagna kravet beräknas. Om något som kostar 1 000 kronor i dag, genom införande av ett digitalt system får en reducerad kostnad med 500 kronor, är således förändringen 500 kronor.

5 Beräkningarnas teoretiska grund

De flesta beräkningar av effekter för företag bygger på tre variabler:

- Kostnadsförändring för den aktuella aktiviteten
- Frekvens (hur ofta kostnaden uppstår per år)
- Population (det totala antalet företag som måste uppfylla kravet).

De tre variablerna sammanfattas i Beräkningsformel 1. Beräkning av investeringar hanteras dock annorlunda (se Avsnitt 5.3).

Beräkningsformel 1: Generell

$$Kostnadsförändring \text{ x } frekvens \text{ x } population$$

5.1 Administrativa kostnader

Administrativa kostnader uppstår om regler ställer krav på företag att de ska upprätta, lagra eller överföra information. Vanligtvis handlar det om att företag ska rapportera uppgifter till myndigheter, men det kan också röra sig om att företag ska upprätta eller lagra information eller att de ska hålla tredje part informerad, exempelvis allmänheten eller kunder.

Administrativa kostnader uppstår till följd av krav på att upprätta, lagra eller överföra information, och består ofta, men inte alltid, av kostnader för tid. Andra administrativa kostnader är:

- Materialinköp, exempelvis papper eller skyltar
- Konsultkostnader, i de fall företag anlitar extern hjälp för administrativt arbete

Beräkningsformel 2 anger hur förändrad tidsåtgång kan uppskattas. Hur andra typer av kostnader beräknas redovisas längre ned i kapitlet.

Beräkningsformel 2: Administrativa kostnader för förändrad tidsåtgång

$$Förändrad\ tidsåtgång \text{ x } (lönekostnad \text{ x } 1{,}84) \text{ x } frekvens \text{ x } population$$

Uppskatta förändrad tidsåtgång

Du kan använda följande källor och metoder för att uppskatta förändrad tidsåtgång:

- Samtal med företag eller branschorganisationer.
- Egen erfarenhet av liknande uppgifter.

Personalkategorier och lönekostnader

Du behöver veta vilka personalkategorier som väntas utföra arbetet som följer av regelkrav. Det kan du ta reda på genom samtal med företag eller branschorganisationer, genom bedömningar baserade på egna erfarenheter eller genom statistik från Statistiska centralbyrån (SCB). Genomsnittliga lönenivåer inhämtas hos SCB (se ”Arbetsmarknad”, ”Lönestrukturstatistik, privat sektor SLP”). Tillväxtverket räknar med 160 timmar i månaden för en heltidstjänst eller 226 arbetsdagar per år (1 808 timmar).

Indexering av lönekostnad

Den genomsnittliga lönenivån från SCB bygger på statistik som omfattar tidigare helår. För att få så aktuella löneuppgifter som möjligt bör du indexera lönerna till senast tillgängliga lönenivå. Detta kan du göra genom att använda ett löneindex från SCB:s statistikdatabas (se "Arbetsmarknad", "Arbetskostnadsindex för arbetare och tjänstemän inom privat sektor [AKI]", "Löneindex").

Semesterersättning, arbetsgivaravgifter och overhead

Den genomsnittliga lönenivån per år, månad, dag eller timme ska sedan multipliceras med schablonvärdet 1,84. Schablonen inkluderar semesterersättning, arbetsgivaravgifter samt en overheadkostnad. Overheadkostnaden är ett schabloniserat påslag om 25 procent av den övriga kostnaden. Den omfattar kostnader som all verksamhet har, exempelvis kostnader för företagsledning, lokaler och försäkringar.

Stegvis uträkning av schablonvärdet

1. Genomsnittlig lönenivå multipliceras med 12 procents semesterersättning (x 1,12)
2. (1) multipliceras med 31,42 procents arbetsgivaravgifter (x 1,3142) och
3. (2) multipliceras med 25 procents overheadkostnader (x 1,25)

Olika effekter beroende på företagstyp

Ofta måste skilda företag lägga ner olika mycket tid på en uppgift beroende på om de är stora eller små. Du behöver därför göra uppskattningar för olika företagstyper.

5.2 Produktionskostnader

Ändrade produktionskostnader uppstår om företag behöver uppfylla krav som direkt påverkar användningen av företagens produktionsresurser.

Effekter på produktionskostnader kan du beräkna enligt Beräkningsformel 3.

Beräkningsformel 3: Produktionskostnad (som inte medför förändrad tidsåtgång)

$$Kostnadsförändring \times frekvens \times population$$

Förändrade produktionskostnader kan också påverka tidsåtgången, exempelvis när företag måste utbilda sin personal. Om företagen måste utbilda sina anställda, ska du, utöver kostanden för själva utbildningen, även räkna med kostnaden för den tid som går åt för de anställda att genomgå utbildningen. I de fall utbildningen är omfattande kan det också vara relevant att beräkna alternativkostnaden som uppstår när de anställda inte är produktiva inom företaget. Läs mer om alternativkostnad i Avsnitt 5.5.

Skillnad mellan administrativa kostnader och produktionskostnader

Säg att en ny regel kräver att filter i ventilationssystemen ska bytas två gånger per år för att förbättra luftkvaliteten inomhus (krav 1). Att filtret är bytt ska sedan rapporteras till ansvarig myndighet (krav 2).

Inköpet av själva filtret och arbetskostnaden för att byta det är produktionskostnader, medan rapporteringen av utförandet medför en administrativ kostnad.

5.3 Investeringar

När du redovisar kostnaden för en investering ska följande uppgifter framgå i konsekvensutredningen:

- Avskrivningskostnad (årlig) + Kapitalkostnad (årlig) = den faktiska, löpande kostnaden för ett företag
- Kapitalkostnad
- Totalt kapitalbehov

Definition av investering

Investeringar är inköp som skrivs av under en särskild tidsperiod och ger en löpande kostnad. Enligt bokföringsreglerna är ett inköp en investering om kostnaden överstiger ett halvt prisbasbelopp, och motsvarar 29 600 kronor för 2026. Inköp till lägre kostnad ska kostnadsföras direkt och blir i stället en administrativ kostnad eller en produktionskostnad.

Avskrivningskostnad

En investering skrivs av över tid, vilket betyder att en löpande kostnad uppstår under en följd av år. Avskrivning kan göras på flera sätt. Tillväxtverket rekommenderar en linjär avskrivning, vilket innebär att en investering om 100 000 kronor som ska skrivas av över fem år medför en årlig avskrivningskostnad om 20 000 kronor.

Avskrivningstider varierar, men är normalt fem år. Exempelvis skrivs datorer normalt av på kortare tid, medan byggnader ofta skrivs av över betydligt längre tid. Utgå alltid ifrån gällande redovisningsprinciper.

Kapitalkostnad

I samband med investering uppstår en kapitalkostnad. Denna består av räntan för de pengar som krävs för investeringen. En kapitalkostnad uppstår oavsett om företagen behöver låna pengar eller inte för investeringen.

Att välja och motivera en rimlig ränta är en kritisk del av en investeringskalkyl. Det är dock mycket svårt att hitta en ränteindikator som går att använda för alla företag. Räntorna som kreditinstitut erbjuder baseras bland annat på deras riskbedömning av företagen som söker kredit. SCB har statistik för finansinstituts genomsnittliga räntor. Där finns räntesatser för samtliga lån inom nya och omförhandlade avtal till icke-finansiella företag. Det är dock uppenbart att de allra flesta företagen, i synnerhet mindre företag, inte kan låna kapital till den genomsnittliga utlåningsräntan. Det finns därför ofta skäl att tillämpa en annan, högre räntesats. Såvida inte en annan räntenivå är uppenbart mer lämplig rekommenderar Tillväxtverket att du räknar med en ränta om fyra procent. Tillväxtverket bedömer att många företag har möjlighet att låna till denna räntenivå.[8]

[8] Den angivna räntenivån kan uppdateras av Tillväxtverket i en reviderad version av det här dokumentet. Det är därför viktigt att du använder den senaste versionen av beräkningsguiden. Tänk också på att alltid

Kapitalbehov

Redovisa också den totala kostnaden för investeringen, det vill säga kapitalbehovet.

Beräkningsformel 4 anger hur du kan beräkna kostnaden för investering.

Beräkningsformel 4: Investering

$$\left(\left(\frac{Kapitalbehov}{Avskrivningstid}\right) + (Kapitalbehov * ränta)\right) * Population$$

Exempel på en fiktiv investeringsberäkning (ej relaterat till mopedexemplet)

Privata friskolor måste börja arkivera beslut, betyg och andra viktiga handlingar. Till detta behövs särskilda arkivrum. Du bedömer att

- ett arkivrum kostar 44 000 kronor i genomsnitt
- det finns 380 företag som driver 810 skolor som behöver varsitt arkiv

Avskrivningstiden är 10 år. Du gör själva beräkningen per skolenhet, och inte per företag.

Tabell 8. Investeringsberäkning, fiktivt exempel

Per skolenhet/ population	Kapital-behov (kr)	Årlig avskrivnings-kostnad (10 år) (kr)	Årlig kapital-kostnad (4%) (kr)	Total årlig kostnad (kr)
Per skolenhet	44 000	4 400	1 760	6 160
För hela populationen	35 640 000	3 564 000	1 425 600	4 989 600

5.4 Skatter, avgifter och subventioner

Kostnadsslaget skatter, avgifter och subventioner beskriver kostnader som företaget betalar till, eller får av, det offentliga. Böter och straffavgifter ingår inte, eftersom företag förväntas följa gällande regler.

Kostnad för skatter, avgifter och subventioner beräknas enligt Beräkningsformel 5. Det kan finnas behov att anpassa formeln efter det specifika fallet.

Beräkningsformel 5. Skatt, avgift, subvention

$$Kostnadsförändring \text{ x } frekvens \text{ x } population$$

utvärdera räntenivån kritiskt och eventuellt justera den, särskilt om det var länge sedan detta dokument uppdaterades. När den senaste uppdateringen har gjorts framgår i avsnitt 11.

5.5 Alternativkostnad

En alternativkostnad uppstår (i regelsammanhang) när ett företag måste låsa resurser som annars hade kunnat användas till annat. Ett exempel kan vara att banker måste ha en buffert med avsatt kapital som de inte får placera någonstans och kapitalet kan därmed inte ge avkastning. I ett annat sammanhang kan en alternativkostnad uppstå när en viss golvyta, till exempel på en friskola, inte längre kan användas produktivt utan måste upplåtas till ett arkiv.

Utebliven avkastningsränta kan också betraktas som en alternativkostnad. Om ett företag normalt har en relativt hög avkastning på sitt kapital, får företaget en alternativkostnad om det måste investera. Alternativkostnaden blir skillnaden mellan räntan för investeringen och den avkastning som företagen normalt skulle ha haft om pengarna i stället hade använts i företagets ordinarie verksamhet.

Strikt betraktat uppstår alternativkostnader så fort ett företag använder sina resurser till annat än vad de vanligtvis hade gjort på grund av regelkrav. Det är dock relativt sällan det är motiverat att beräkna alternativkostnader. Det är i första hand angeläget att göra om du bedömer att alternativkostnaden är så stor att den är tongivande i kravets kostnader och faktiskt kan påverka företaget på ett betydande sätt.

Alternativkostnad kan beräknas enligt Beräkningsformel 6.

Beräkningsformel 6: Alternativkostnad

$$Förändrad\ alternativkostnad \times frekvens \times population$$

6 Mopedexemplet – beräkna kostnader

I detta avsnitt redovisas kostnaderna som följer för företagen av de olika handlingsalternativen i mopedexemplet. Notera att samtliga uppgifter är fiktiva, inklusive antal företag, lönekostnader, tidsåtgångar etc.

6.1 Alternativ 1: Strängare utsläppskrav på mopedmotorer

Enligt förslaget ska det införas strängare utsläppskrav på mopedmotorer, från 1 gram till 0,5 gram kolmonoxid per körd kilometer. Mopedägare får en period på två år för att anpassa motorerna i mopederna enligt de nya kraven.

Företagen som berörs av detta alternativ bedöms vara budföretag och mopedtaxiföretag samt mopedverkstäder. Enligt statistik från SCB och kontakt med branschföreträdare finns det 39 budföretag som har mopedbud, sju företag som har mopedtaxi och cirka 1 000 mopedverkstäder.9

Transportmyndighetens tillståndsregister visar hur många mopeder som tillståndshavarna har:

Tabell 9. Antal mopeder per företag och totalt

Typ av moped	Antal företag	Antal fordon per företag (i genomsnitt)
Mopedbud	10	1
	25	2
	3	5
	1	10
	39	85
Mopedtaxi	5	2
	2	5
	7	20

Beräkna kostnad för mopedbud och mopedtaxiföretag

För att uppfylla kraven måste företagen dels upphandla tjänster av en verkstad, dels betala kostnaden för att verkstaden anpassar mopedmotorerna.

[9] Mopeder som används av företag utgör endast en bråkdel av alla mopeder i drift. Här redovisas bara mopeder som används av företag, men i en riktig konsekvensutredning ska du naturligtvis redogöra för kostnaden för andra brukargrupper också.

Tabell 10. Administrativ kostnad (kostnad för upphandling)

Aktivitet	Personal-kategori	Lönekostnad (kr/timme)	Population (antal företag)	Frekvens	Tid (timmar/ företag)	Totalt (kr)
Upphandla verkstad	Chef för mindre företag	420	46	1	3	57 960

Kostnaden för att upphandla en verkstad blir totalt 57 960 kronor för företagen, motsvarande 1 260 kronor per företag.

Tabell 11. Produktionskostnad (kostnad för att anpassa motor)

Aktivitet	Kostnad (kr/moped)	Population (antal mopeder)	Totalt (kr)
Anpassa motor på verkstad	2 000	105	210 000

Totalt beräknas kostnaden till 267 960 kronor. För ett företag med ett enda fordon blir kostnaden 3 260 kronor (kostnad för upphandling, 1 260 kronor + kostnad för anpassning av motor, 2 000 kronor). För ett företag med 10 fordon blir kostnaden 21 260 (kostnad för upphandling, 1 260 kronor + kostnad för anpassning av 10 motorer, 20 000 kronor).

Detta är en initial kostnad.

Beräkna kostnaden för verkstäder

Verkstäderna måste skicka in en anpassningsrapport till tillsynsmyndigheten för varje anpassad motor. Det tar uppskattningsvis 10 minuter att upprätta och skicka in en sådan rapport.

Enligt statistik från myndigheten för fordonanalys finns det cirka 500 000 mopeder i Sverige. Inom två år efter regelns ikraftträdande ska samtliga ha uppgraderat sina motorer.

Tabell 12. Administrativ kostnad (kostnad för förändrat tidsåtgång)

Aktivitet	Personalkategori	Lönekostnad (kr/timme)	Population (mopeder)	Tid (timmar/ företag)	Totalt (kr)
Dokumentera och överföra uppgifter	Motorfordons-reparatör	299	500 000	0,17	25 415 000

* De kommande två åren

Den administrativa kostnaden för en verkstad blir 50 kronor per moped. Kostnaden för att rapportera om anpassning av samtliga 500 000 mopeder inom den föreskrivna tvåårsperioden beräknas till runt 25 miljoner kronor.

Kartläggningen av berörda företag visar att det inte finns några mopedtillverkare i Sverige (se Tabell 2, Avsnitt 4.2). Således beräknas inte den merkostnad som det innebär att ställa om produktionen till tillverkning av mopeder med motorer som är anpassade till det nya kravet.

6.2 Alternativ 2: Mopedskatt

Enligt alternativet ska det införas en årlig skatt om 800 kronor per moped. De företag som berörs är budföretag och mopedtaxi. Enligt statistik från SCB och kontakt med branschföreträdare finns det 39 budföretag som har mopedbud och sju företag som har mopedtaxiverksamhet.

Transportmyndighetens tillståndsregister visar hur många mopeder som tillståndshavarna har. Se Tabell 9 i föregående avsnitt.

Beräkna kostnad för mopedbud och mopedtaxiföretag

För att uppfylla kraven måste företagen dels betala den årliga skatten för mopeden, dels dokumentera uppgifterna och skicka in dem till skattemyndigheten:

Tabell 13. Skatt (kostnad för mopedskatt)

Aktivitet	Kostnad (kr/moped)	Population (mopeder)	Totalt (kr)
Skatt	800	105	84 000

Tabell 14. Administrativ kostnad (kostnad för förändrad tidsåtgång)

Aktivitet	Personalkategori	Lönekostnad (kr/timme)	Population (mopeder)	Tid (timmar/ företag)	Totalt (kr)
Dokumentera och rapportera till Skattemyndigheten	Chef för mindre företag	420	105	0,17	7 497

Kostnaden per moped blir 871 kronor (skatt + administration) och den totala kostnaden för alla företag blir 91 497 kronor. Medelkostnaden per företag beräknas bli 1 989 kronor. För det största företaget med 10 fordon beräknas kostnaden till 8 714 kronor per år.

6.3 Alternativ 3: Skrotningspremie

Enligt alternativet ska en skrotningspremie om 2 000 kr per moped med tvåtaktsmotor införas. Det finns cirka 500 000 mopeder i Sverige, varav ungefär hälften är kvalificerade för skrotningspremien. Det är svårt att avgöra hur många av de berättigade fordonen som kan komma att skrotas. Mot bakgrund av resultat från en panelundersökning genomförd av ett konsultföretag som anlitats för att ta reda på detta uppskattar utredningen att cirka 10 procent av ägarna kommer att utnyttja skrotningspremien varje år.

De 300 skrotningsföretag som finns i Sverige får en ökad efterfrågan på sina tjänster. Denna effekt kvantifieras inte. Däremot ska den analyseras kvalitativt (se Avsnitt 7). Skrotningsföretagen får dock också mer administrativt arbete, eftersom de ska dokumentera och rapportera varje skrotning till den premieutbetalande myndigheten. Arbetet bedöms ta cirka 15 minuter per moped:

Tabell 15. Administrativ kostnad (kostnad för förändrad tidsåtgång)

Aktivitet	Personalkategori	Lönekostnad (kr/timme)	Tid (timmar/ företag)	Population (antal mopeder)	Totalt (kr)
Dokumentera och rapportera uppgifter om skrotning	Renhållnings - och återvinningsarbetare	289	0,25	25 000	1 806 250

Om 25 000 mopedägare väljer att skrota sina mopeder under det första året blir den totala administrativa kostnaden för skrotningsföretagen 1 806 250 kronor. Detta motsvarar 6 021 kronor per skrotningsföretag, beräknat som ett medelvärde.

6.4 Alternativ 4: Utbildning och certifiering

Enligt alternativet införs krav på att mopedförare är certifierade. Företagen som berörs är budföretag, mopedtaxi och trafikskolor. Enligt statistik från SCB och kontakt med branschföreträdare finns det 39 budföretag som har mopedbud och sju företag som har mopedtaxi. Det finns 347 trafikskolor.

Transportmyndighetens tillståndsregister visar hur många mopeder som tillståndshavarna har. Det bedöms finnas lika många förare som det finns mopeder:

Tabell 16. Antal mopeder per företag i genomsnitt och totalt

Typ av moped	Antal företag	Antal fordon och förare per företag (i genomsnitt)
Mopedbud	10	1
	25	2
	3	5
	1	10
	Totalt	85
Mopedtaxi	5	2
	2	5
	Totalt	20

Tidsåtgång för utbildning och test:

- 8 timmar teori + 30 minuter teoritest
- 4 timmar körning på bana och i trafik + 40 minuter kör-test.

Trafikskolorna debiterar 2 995 kronor per person för utbildningen (exklusive moms).

Trafikskolorna ska dokumentera och rapportera provresultaten till transportmyndigheten som utfärdar certifikat. Mopedföraren måste betala en administrativ avgift om 150 kronor för certifikatet.

Tabell 17. Produktionskostnad (kostnad för förändrad tidsåtgång)

Aktivitet	Personalkategori	Lönekostnad (kr/timme)	Population (antal förare)	Tid (timmar/företag)	Total kostnad för tid (kr)
Utbildning	Mopedtaxiförare	230	20	13,17	60 582
Utbildning	Mopedbud	284	85	13,17	317 924

Tabell 18. Produktionskostnad (extern kostnad)

Aktivitet	Företag	Population (antal förare)	Extern kostnad (kr)	Total extern kostnad för utbildning (kr)
Utbildning	Mopedtaxi	20	2 995	59 900
Utbildning	Mopedbud	85	2 995	254 575

Tabell 19. Avgift (kostnad för certifieringsavgift)

Aktivitet	Företag	Population (antal förare)	Kostnad (kr)	Totalt (kr)
Avgift för certifikat	Mopedtaxi	20	150	3 000
Avgift för certifikat	Mopedbud	85	150	12 750

Bud- och taxiföretagens totala kostnad för utbildning och certifiering av mopedförare blir 708 731 kronor (summan av resultaten i Tabell 17-19). Per företag (oaktat skillnaden i lönekostnad mellan mopedtaxiförare och mopedbud) blir kostnaden 15 407 kronor.

Tabell 20. Administrativ kostnad (kostnad för förändrad tidsåtgång)

Aktivitet	Personal-kategori	Lönekostnad (kr/timme)	Population (antal mopeder)	Tid (timmar/ företag)	Totalt (kr)
Dokumentera och rapportera provresultat till transportmyndigheten	Utbildnings-ledare trafikskola	302	500 000	0,17	25 670 000

Den totala administrativa kostnaden för trafikskolorna blir cirka 25,7 miljoner kronor, det vill säga runt 74 000 kronor per trafikskoleföretag i genomsnitt.

7 Analys av alternativen

7.1 Analys av beräkningarnas resultat

När beräkningarna av de olika handlingsalternativen är klara är det dags att analysera resultaten. I denna beräkningsguide är fokus på företagens kostnader, men det finns naturligtvis andra aspekter som ska analyseras, såväl kvantitativt som kvalitativt.

7.1.1 Sammanställning av kostnadsberäkningar

I de två tabellerna nedan redovisas de kostnadsförändringar som identifierats för de olika företagsgrupperna i respektive alternativ. Tabell 21 visar den beräknade kostnaden per företagsgrupp, och Tabell 22 den beräknade kostnaden per företag.

Tabell 21. Kostnadsförändringar för olika företagsgrupper (kronor, avrundat till tusental)

Alternativ	Initial/ löpande	Budföretag och mopedtaxi	Handel service av moped	Skrotnings-företag	Trafikskolor
1. Utsläppskrav	Initial	268 000	25 415 000[1)]	0	0
	Löpande	0	0	0	0
2. Mopedskatt	Initial	0	0	0	0
	Löpande	91 000	0	0	0
3. Skrotningspremie	Initial	0	0	0	0
	Löpande	0	0	1 806 000	0
4. Utbildning och certifiering	Initial	709 000	0	0	25 670 000
	Löpande	0	0	0	

[1)] Över två år.

Tabell 22. Kostnadsförändringar per företag för olika företagsgrupper (kronor, avrundat till hundratal)

Alternativ	Initial/ löpande	Budföretag och mopedtaxi	Handel service av moped	Skrotnings-företag	Trafikskolor
1. Utsläppskrav	Initial	5 500	25 400[1)]	0	0
	Löpande	0	0	0	0
2. Mopedskatt	Initial	0	0	0	0
	Löpande	2 000	0	0	0
3. Skrotningspremie	Initial	0	0	0	0
	Löpande	0	0	6 000	0
4. Utbildning och certifiering	Initial	15 400[2)]	0	0	74 000
	Löpande	0	0	0	0

[1)] Över två år.

[2)] Beräknad som den totala kostnaden delat på antal mopedtaxi- och mopedbudsföretag (709 000/46), oaktat skillnaden i lönekostnad mellan yrkena.

7.1.2 Kortfattad diskussion om kostnaderna

I detta avsnitt exemplifieras vad en analys av företagens kostnader kan innehålla, baserat på det fiktiva exemplet.

En verklig analys bör förstås vara mer uttömmande. Den bör till exempel belysa vissa effekter kvalitativt, som att inkludera mer ingående beskrivningar av vilka betydande faktorer som påverkar kostnadsförändringarna i de olika handlingsalternativen, hur olika företagstyper påverkas av kostnadsförändringarna samt hur företagen påverkas utöver kostnadsförändringar. Om du bedömer att vissa företag redan uppfyller kraven i ett föreslaget handlingsalternativ, till följd av rådande branschpraxis till exempel, bör du resonera kring detta kvalitativt. Läs mer i Avsnitt 8.5.

Alternativ 1 om utsläppskrav leder till marginella initiala kostnader för budföretag och mopedtaxiföretag under två år. Mopedverkstäder ska genomföra ett stort antal anpassningar av motorer, eftersom alternativet ålägger samtliga mopedägare att anpassa sina mopedmotorer. Uppskattningsvis finns det cirka 500 000 mopeder i Sverige. Mopedägarna betalar anpassningen av motorn. Den initiala kostnaden för administrationen bedöms däremot falla på verkstäderna, eftersom konkurrensen mellan verkstäder sannolikt betyder att de inte fullt ut kan debitera mopedägaren. Alternativet medför således en kostnad för verkstäderna, men det gynnar också företagen genom en ökad efterfrågan på deras tjänster.

Alternativ 2 om mopedskatt innebär förhållandevis små löpande kostnader för budföretag och mopedtaxiföretag. Kostnaden bedöms inte vålla företagen någon större nackdel.

Alternativ 3 skapar löpande kostnader för skrotningsföretag, även om förslaget också medför en ökad efterfrågan på skrotningsföretagens tjänster.

Alternativ 4 om utbildning och certifiering innebär en förhållandevis hög initial kostnad för budföretag och mopedtaxiföretag. Samtliga bud- och mopedtaxiföretag är mikroföretag eller små företag (färre än 50 anställda). Kostnaden bedöms inte påverka de relativt sett mindre företagens förmåga att konkurrera på marknaden.

Alternativet leder också till en relativt hög initial kostnad för körskolor. Denna följer direkt av en ökad efterfrågan av körskolornas tjänster och nettoeffekten för körskolorna bedöms vara gynnsam för dem.

7.1.3 Konkurrensanalys

När beräkningarna av de kvantifierbara effekterna är genomförda och sammanställda ska du göra en analys av hur handlingsalternativen kan påverka företagens konkurrenskraft och konkurrensförhållandena på marknaden. I konkurrensanalysen ska även effekterna på olika företagsgrupper till följd av kostnadsförändringarna analyseras. Här redovisas kortfattat med hjälp av mopedexemplet vilken typ av information som skulle kunna beaktas i en konkurrensanalys.

Tabell 23 listar identifierade konkurrensaspekter utan direkt kostnadspåverkan. Listan utgör, tillsammans med de kvantifierade kostnadsförändringarna, underlag till konkurrensanalysen. Se listan som ett exempel på hur du kan resonera. Någon bedömning av konkurrenseffekternas storlek kan emellertid inte göras med denna ansats.

Tabell 23. Identifierade konkurrenseffekter utan direkt kostnadspåverkan

Alternativ	Konkurrenspåverkan	Population
1	Ökad efterfrågan på mopedverkstäders tjänster kan utgöra incitament för nya företag att träda in på marknaden för verkstäder. Därigenom kan antalet företag på marknaden komma att öka.	Mopedverkstäder
2	En skatt kan både dämpa efterfrågan på mopeder och medföra att färre använder befintliga mopeder. Om ett handlingsalternativ bedöms få stor påverkan kan det vara motiverat att analysera marknadens elasticitet, - hur stor del av marknaden som skulle ändra sitt beteende till följd av den förändrade kostnaden. Minskad efterfrågan kan leda till minskat incitament för företag som säljer och reparerar mopeder att vara verksamma på marknaden, som kan välja att träda ut från marknaden.	Mopedhandlare, importörer, mopedverkstäder
1, 2 och 4	Om det blir dyrare att köpa och äga en moped kan efterfrågan öka på substitut till mopeder, till exempel cyklar och personbilar. I den mån cyklar och bilar utgör substitut till mopeder, kan det antas att dessa fordonsslag gynnas av samtliga handlingsalternativ, på bekostnad av mopedbranschen.	Mopedhandlare, cykel- och bilförsäljare, importörer.
3	Ökad efterfrågan på skrotningstjänster kan utgöra ett incitament för nya skrotningsföretag att träda in på marknaden. Vidare kan skrotningspremien för mopeder ge skrotningsföretag som återvinner mopeder en fördel framför de som inte gör det, i den mån det finns skrotningsföretag som inte återvinner alla typer av fordon.	Skrotningsföretag

Ytterligare aspekter att analysera kan exempelvis vara företagens tillgång till kompetens, andra personalaspekter och påverkan på innovationsbenägenheten. Beakta även annan information som har framkommit under arbetets gång, till exempel genom samråd eller samtal med intresseorganisationer och enskilda företag. Läs mer om vad du ska tänka på när du gör en mer heltäckande konkurrensanalys i Regelrådets vägledning för konsekvensutredning.

När beräkningarna nått sin slutfas och de olika handlingsalternativen och deras konsekvenser kan ställas mot varandra, är det dags att gå vidare med ett förslag. De skilda alternativen illustrerade i den här beräkningsguiden med hjälp av det fiktiva exemplet träffar berörda aktörer på olika sätt och medför sannolikt olika grad av måluppfyllnad. Denna beräkningsguide ger dock inte vägledning i hur en slutlig prioritering mellan handlingsalternativ kan göras. Ett sådant arbete måste relateras till regelns övergripande syfte och de andra, icke-företagsrelaterade konsekvenserna som alternativen medför.

8 Förhållningssätt till beräkningarna

8.1 Osäkerhet

Under arbetet med att analysera reglers effekter för företag behöver du kunna hantera osäkerhet. Ofta finns det inga definitiva uppgifter om till exempel vad något kostar, hur lång tid en aktivitet tar eller exakt hur många som påverkas. Företagen är olika och kan hantera uppföljning av regelkrav på olika sätt. I dessa fall kan du få vägledning om ett rimligt värde att använda i beräkningarna genom att:

- ”Triangulera” en fråga, det vill säga genom att använda olika datakällor för att få fram möjliga värden för en uppgift. Det kan handla om att till exempel ställa frågor till branschorganisationer eller företag, som kan göra uppskattningar och ibland ge ”yttre ramar” för osäkra uppgifter.
- Diskutera sannolikhet och rimlighet med sakkunniga. I likhet med ”trianguleringen” kan du få ett rimligt värde genom att hämta in flera sådana uppskattade uppgifter och analysera dem. Om osäkerheten är stor, hämta in uppskattningar från flera källor så kan du ändå få rimliga värden.
- Du kan också göra antaganden baserat på ”markörer” som visar hur många företag som kan beröras eller kan väntas göra på ett visst sätt. En markör är något som sannolikt är gemensamt för de företagen som träffas av förslaget. Exempel på markörer är antal anställda, hur företag har redovisat skatter eller andra uppgifter som SCB eller branschorganisationer har.
- Upprätta vid behov parallella beräkningar för olika scenarier och med olika antaganden. Därmed går det att få en känsla för beräkningarnas sårbarhet, och det bidrar till att tydliggöra osäkerheten.

När du inte har tillförlitliga uppgifter är det bättre att ta fram ett någorlunda rimligt värde än att inte räkna alls. Var tydlig med osäkerheten i uppgifterna och beräkningarna och redogör för de antaganden du har gjort.

8.2 Tidshorisont

Ibland kan en kostnad variera över tid, exempelvis vara högre initialt. Om du tror att kostnaden kommer variera, redovisa den normaliserade, genomsnittliga kostnaden. Regelkostnader förväntas normalt löpa ”tills vidare”, men ibland kan du behöva ha en tidshorisont, sätta en bortre gräns. Tillväxtverket rekommenderar en tidshorisont på fem år.

Regler kan dessutom ha olika livslängd, som till exempel vid stegvisa implementeringar. Redovisa då de stegvisa kostnadsförändringarna som följer vartefter nya krav inom regleringen träder i kraft.

8.3 Avgränsningar

Arbetet som du lägger ner på en konsekvensutredning ska stå i proportion till alternativens potentiella effekter. Ha ett öppet sinne i början av utredningen och tänk brett gällande de eventuella effekterna. Ju längre du kommer i arbetet med konsekvensutredningen desto lättare blir det att bedöma vilka effekter som är av störst betydelse och vad du behöver analysera och beräkna mer i detalj.

Om du har identifierat effekter som kan uppstå till följd av ett alternativ men inte bedömer att de motiverar beräkning, resonera i stället kvalitativt om de effekterna.

I princip är det bra att beräkna alla direkta effekter för företag som följer av ett alternativ. För indirekta effekter kan du göra en bedömning av hur betydande de kan bli. Om de indirekta effekterna är stora rekommenderar Tillväxtverket att du beräknar dem.

8.4 Frivillighet eller krav

Regler är inte alltid tvingande för företagen – ibland innebär de snarare en möjlighet för företagen att göra något. Det kan exempelvis röra sig om en certifiering eller en möjlighet att ansöka om finansiellt stöd. För företag blir frivilligheten ibland ändå obligatorisk, till exempel inom vissa hantverksyrken där en frivillig regel kan bli branschnorm. Hantverkare som inte är certifierade för våtrumsarbeten kanske får svårt att bedriva verksamhet, och en tidning kanske måste ansöka om presstöd för sin överlevnad. Om det är viktigt för företagens fortsatta verksamhet att genomföra den frivilla åtgärden rekommenderar Tillväxtverket att effekterna beräknas som för ett krav.

8.5 Om företag redan uppfyller ett föreslaget krav

Ibland föreslår regelgivare krav som många företag helt eller delvis redan uppfyller. Beräkna alltid effekterna av kraven för hela den berörda populationen, även om många företag redan uppfyller kravet. Redovisa dock kvalitativt hur många av företagen som redan uppfyller kravet och resonera kring hur företagen kan påverkas i praktiken.

9 Beräkningsguiden fungerar för andra än företag

Regler medför ofta effekter och kostnadsförändringar för andra aktörer än företag, till exempel myndigheter och organisationer inom det civila samhället som ideella föreningar, trossamfund eller sociala företag. Stora delar av metoden som beskrivs här går även att använda för denna typ av aktörer. Ofta är skillnaden att du måste söka efter information i andra källor.

För att beräkna administrativa kostnader för till exempel myndigheter går det bra att använda schablonen 1,84 som beskrivs i Avsnitt 5.1. OH-kostnader kan dock skilja sig åt för myndigheter jämfört med företag. Istället för att använda 1,84, som inkluderar 25 procent OH-kostnader, kan du använda enskilda myndigheters egna nyckeltal för OH.

Det finns även ytterligare material och vägledningar för beräkning av effekter för offentlig sektor hos Ekonomistyrningsverket.

10 Länkar

I detta avsnitt finner du några tips på länkar till information som kan vara användbara när du ska analysera och beräkna ekonomiska effekter för företag av nya eller ändrade regler. Listan är inte heltäckande.

- Bokföringsnämnden: Regler för årsredovisning för företag
- SCB: Företagsdatabasen
- SCB: Lönesök – Hur mycket tjänar…?
- SCB: Lönestrukturstatistik, privat sektor
- SCB: Prisbasbeloppet för år 2026
- SCB: Svensk näringsgrensindelning SNI 2007
- Regelrådet: Vägledning för konsekvensutredning
- Tillväxtverket: Regelräknaren

11 Log för uppdatering av beräkningsguiden

Datum för revision	Vad förändringen avser	Avsnitt
2018-11-21	Korrigering av felskrivning i tabell 8	5.3
	Uppdatering av prisbasbelopp	5.3
	Uppdatering av brutna länkar	Genomgående
2020-09-07	Uppdatering av prisbasbelopp	5.3
	Skrivning om att uppgifter i Malin är daterade	5.1
	Utvärdering om räntesats bör justeras	5.3
2021-03-17	Uppdaterad länk till databasen Malin	10
2022-03-23	Uppdatering av prisbasbelopp	5.3
	Uppdatering av brutna länkar	Genomgående
2023-01-11	Uppdatering av prisbasbelopp	5.3
2024-01-09	Uppdatering av prisbasbelopp	5.3
	Uppdatering av brutna länkar	Genomgående
2025-01-14	Uppdatering av prisbasbelopp	5.3
2026-02-09	Uppdatering av prisbasbelopp Uppdatering av brutna länkar	5.3 Genomgående